

OVERWEGING AVONDWAKE BROEDER MARC VANDERGUCHT – 2 JANUARI 2019

Afgelopen zondagmorgen rond 11.30 liep ik op een plek waar ik niet mocht lopen. Ik was op weg van het ziekenhuis naar de abdij. Cathy en Chris hadden me afgelost en ik wilde weg uit de benauwenis van die ziekenkamer. Het was grauw en het voelde somber. Het verkeer raasde langs me heen. Ik liep met mijn ziel onder mijn arm. Twee mensen boden mij een lift aan naar de abdij, maar ik wilde in de buitenlicht verder torsen. Waarom die ziel onder mijn arm zo zwaar was, bleek achteraf. Tijdens mijn gang naar de abdij was Marc zijn laatste adem aan het uitblazen. Vóór de abdij in zicht was, kreeg ik een telefoontje dat het gedaan was. Ik had een stukje ziel van Marc onder mijn arm meegenomen en dat bracht ik vast naar de abdij. Zijn lichaam kwam een dag later. Tijdens de wandeling werd me een ding gelijk duidelijk. Voor de Avondwake ga ik de tekst van de 'Verheerlijking op de berg Thabor' (*zie hieronder*) gebruiken. Waarom, wist ik nog niet, maar wel wist ik zeker dat het die tekst moest worden. In combinatie met die tekst speelde voortdurend het thema *menselijke maat* door mijn hoofd, omdat ik daar in de kerstpreek lang bij stil had gestaan en ik het gevoel had die maat al weer kwijt te zijn.

Geleidelijk aan groeide het besef dat ik die tekst nodig had om Marc wat dichtter te naderen. Tijdens de vele jaren dat ik hem kende, had ik niet gevoeld dat ik zoveel dichtter bij de mens Marc was gekomen, maar wel, juist door deze tekst bij de monnik Marc.

Toen Marc de eerste keer intrad ging het eigenlijk nooit over roeping en geloof. Thailand en Meauw waren de sleutelwoorden in die dagen. Ik heb die naam nooit goed uit kunnen spreken, sorry Marc. In die dagen was ik novicemeester. Na vele gesprekken heb ik toch maar eens de stoute schoenen aangetrokken en mijn gevoel uitgesproken, dat Marc dan wel fysiek hier op Koningshoeven was maar dat hij zijn hart in Thailand had achtergelaten. Ik gaf aan, dat als hij zijn hart niet zou gaan ophalen of zijn lichaam niet zou terugbrengen naar Thailand het niet zou kunnen lukken. Ze kunnen uiteindelijk niet zonder elkaar. Het was een bevrijding. Hij vertrok en is jaren weggebleven, totdat er een berichtje kwam dat hij er nu wel echt voor klaar was om monnik te worden. De vrucht van de roeping was gegroeid, dat zeker, maar rijp om gegeten was het nog zeker niet.

Hij begon opnieuw aan de vorming. Ik was niet meer de novicemeester, maar gaf wel lessen: eerst de psalmen en later het Nieuwe Testament. Gelijk viel me opnieuw op dat Marc wist waar het over ging. Hij had een geestelijke bagage die ik opmerkelijk vond voor een novice. Deels zal het voortgekomen zijn uit zijn vorming op het seminarie, maar er was meer. Marc was een belezen man en had een honger naar kennis, en vooral naar het mysterieuze. Marc wilde geen pasklare antwoorden en twijfelde zo'n beetje aan alles wat de kerk voorschreef aan regels. Dat kon ook doorgetrokken worden naar wat de politiek en de journalistiek ons voorschotelden. Het was niet louter twijfel, maar vaak waren er ook vast omkaderde ideeën waar voor hem niet aan viel te tornen. Een onvoorwaardelijk geloof en liefde voelde hij voor Meauw, die hij in het begin nog wat vaag omschreef maar die hij gaande de rit 'mijn zoon' noemde en dat veranderde niet meer. Op het ene moment omschreef hij hem als een jongen die voor galg en rad opgroeide, criminaliseerde en in drugs handelde, maar dan werd Marc gelijk overspoeld door compassie. Meauw hoefde maar te knikken en Marc stond klaar. Wat Meauw voor hem werkelijk betekende, is niet duidelijk geworden. Op het laatst

was het zijn zoon en gebruikte hij geen andere benamingen meer. Werden er gevoelens van vaderschap vervuld? We kunnen het niet vragen en het is nu ook niet opportuun.

Wat hield Marc de tweede keer in het klooster? Op een middag tijdens de les Nieuwe Testament kwam hij met een ongebruikelijke ontboezeming. Het was een van de schaarse momenten dat Marc iets van zijn gelovige ziel liet zien. In het gezicht van Meauw had hij het verheerlijkte gezicht van Christus op de Thabor gezien. Hij is daardoor volledig flabbergasted als een mystieke Godservaring. Dat beeld heeft hem verder voortdurend gevoed in zijn gelovig verstaan.

Bij zijn robuuste opvattingen paste meer een Oud Testamenticus. Maar dat was het niet. Marc zag de verheerlijkte Christus in Meauw. Het was niet meer nodig om fysiek aan zijn zijde te zijn, maar droeg zijn kloosterleven wel aan dat beeld op. Daarin had Marc de verbetering van Petrus op de Thabor. Hij moest en zou het vasthouden. Hij moest tenten bouwen om dat verheerlijkte Christus- / Meauw-beeld te vangen en vast te houden. Dat deed hij heel subtiel. Met ragfijne gebedsdraden bleef hij beide dagelijks verbinden. Dat hield hem hier, omdat het sterker was dan zijn twijfels over kerk en samenleving. Hij droeg dat als Johannes van het Kruis die slechts één mystieke ervaring heeft gekend en de rest van zijn religieuze leven intens heeft verlangd naar een herhaling ervan. Die is niet meer gekomen, ondanks zijn intense hunkering. De verheerlijkte ervaring van door Christus ogen naar Meauw te kijken deed naar meer verlangen. Of het is gekomen, weet ik niet, maar hij kon zich daardoor wel verzoenen met het kloosterleven, hoe rigide hij het ook kon vinden.

Stop een vrijdenker maar eens in een contemplatief klooster. Het kon. Maar wel op zijn manier. Op allerlei mistige wijzen onderhield hij een netwerk van kontakten en financiële diensten, alles gericht op zijn zoon. Hij mocht dan begrepen hebben dat zijn feitelijke rol in het leven van zijn zoon was afgerond, hij moest en zou op een volstrekt autonome manier zijn zaken regelen. De gelofte van gehoorzaamheid en armoede waren voor Marc zeer rekkelijk tot op het irritante af. Hij sjoemelde en wilde ik die relatie niet teveel verstoren dan moest ik mijn elastiek ook oprekken en anders was er wel de sluiproute naar de boekhouder. En het moest nu en snel.

Marc werd ziek. In no time was er een diagnose opgeplakt die nauwelijks perspectief in zich droeg. In zijn kribbigheid heeft hij vanaf het begin aanvaardt dat ik overal mee naar toeging en erbij was. Mijn beste bijdragen kon ik leveren door flink mee te foeteren. Samen brommen was de ideale formule. Hij had ook twijfels bij de Nederlandse medische vakkundigheid en wilde een second opinion.

De meest open en intieme gesprekken voerden we in de cabine van de auto en in de wachtkamers. Uit het eerste waren we snel uit. Als je je goed voelt, ga dan naar Thailand. Dat hoefde geen afscheid te worden, wel een nog een keer ervaren. In Thailand heeft hij letterlijk ervaren, dat zijn zoon op eigen benen stond en zich had ontworsteld aan de westerse patronen en dat hij weer 100% Thai was geworden. Marc kon hem loslaten en Meauw mocht niet weten waarom. Marc zei: "ik ben nu te oud om nog te reizen dus dit is de laatste keer dat ik in Thailand ben". Terug uit Thailand was een second opinion geen optie meer en een soort palliatieve behandeling met chemotherapie dat hem misschien drie maanden extra leven zou opleveren, ook niet. Zijn antwoord staat in mijn geheugen gegrift: "Waarom drie maanden toevoegen aan een kloosterleven, het is boring zo uiterst saai." Ik

kreeg een rood hoofd, toen hij dat antwoord aan de dokter gaf. Marc werd terugverwezen naar de huisarts en het leek einde verhaal. Een bezoek aan zijn zus was de volgende stap. Er waren twijfels of hij het nog kon. Maar wat Marc wil, gebeurt. Toch kreeg hij zo'n last van het geel worden, dat hij nog wel een noodgreep wilde ondergaan: een buisje plaatsen in de galgang. Dus doken we toch weer het medische circuit in. De vele ritjes in de auto werden bepaald door gegrom en gechagrijnd. Ik hoefde alleen maar mee te kaffen, verder hoefde mijn begeleiding niet te gaan. Hij was zo ongeduldig. Maar was het misschien ook angst. Ik heb nog nooit zo veel getwijfeld over deze laatste keuze. Wat het zo lastig maakte was, dat Marc met twee tongen sprak. Hij sprak als de autonome Marc en zijn medebroederschap, lid van onze gemeenschap, kwam niet aan het woord. Doordat de autonome Marc, getekend door angsten en morfineroezen, voor de behandelaars de enige gesprekspartner was, is er weinig ruimte geweest voor nabijheid en liefdevolle zorg. Ik kom er alleen uit als ik zijn angsten voor ogen houd en de schijnveiligheid die hij verwachtte van het ziekenhuissysteem. Er waren spaarzame momenten van nabijheid, zo ragfijn als zijn gebedsdraden. Twee keer deed ik iets waarop hij teruggaf: "Je bent een schat!" Twee keer hebben we in een kring een onze Vader gebeden, terwijl we elkaars handen vasthielden. Er was een onuitgesproken diepe verbondenheid. Meauw was aanwezig. Toen hij al diep was weggezakt en hij slapend leek, baden we een keer het Onze Vader en Marc sloeg onverwacht een kruisteken.

Cathy en Chris waren er de laatste dagen volledig. Hij was er tegen, dat ze zouden komen. Maar toen ze er waren, was het goed. De verschillende levensdraden begonnen zich tot een leven te vormen: het leven van Marc Vandergucht. Hebben we daardoor een compleet plaatje gekregen? Voor Marc hoefde dat, denk ik, niet. Soms werd er een tipje van de sluier opgericht en dan kreeg je heel kort een glimp te zien van een mysticus. Maar Cathy gaf hem voor mij opeens een aards gezicht door na een kribbige vanderguchtiaanse opmerking van mijn kant te zeggen: "maar hij is er voor mij wel geweest."

Ik zoek antwoorden. Ik kan ze niet vinden. Toch ga ik proberen een vraag te beantwoorden. Was Marc een monnik? In heel veel opzichten zette hij zich af tegen tradities, gebruiken en vastgeroeste ideeën. Vooral het instituut Kerk met haar wijsheden kreeg er van langs. Maar Marc was in mijn ogen wel een monnik, die de kerk niet nodig had. Zijn gemeenschap was faciliterend en beschermend om die ragfijne draden naar Christus toe niet te verbreken. Alléén had hij dat niet gekund. Hij had de gemeenschap nodig. Had de gemeenschap hem nodig? Ja, hij had ons iets te vertellen als mens die door de ogen van Christus naar de arme keek en leerde inzien dat het niet goed was vast te houden zoals Petrus graag had gewild. De tenten van de abdij blijven staan en wij blijven bidden en wachten tot Hij weer zijn intrek neemt. Marc zocht de menselijke maat, maar hij bepaalde zelf wat die menselijke maat was. Dat kan niet, want dat doe je samen. Daaruit kunnen we leren, dat de menselijke maat niet door de kluizenaar maar door de gemeenschap wordt bepaald.

Marc, daar kunnen we mee aan de slag. Hoe kan ik tot slot je omschrijven? Als een zachtvaardige brompot. Het hoofdstuk Marc is nog niet uit. Ik ben benieuwd waar hij ons na zijn dood mee gaat verrassen.

Uit de Willibrordvertaling 1978, Mattheus 17, 1 - 13

Zes dagen later nam Jezus Petrus, Jakobus en diens broer Johannes met zich mee en bracht hen boven op een hoge berg, waar zij alleen waren. Hij werd voor hun ogen van gedaante veranderd: zijn gelaat begon te stralen als de zon en zijn kleed werd glanzend als het licht. Opeens verschenen hun Mozes en Elia, die zich met Hem onderhielden. Petrus nam het woord en zei tot Jezus: 'Heer, het is goed dat wij hier zijn. Als Gij wilt zal ik hier drie tenten opslaan, een voor U, een voor Mozes en een voor Elia.' Nog had hij niet uitgesproken of een lichtende wolk overschaduwde hen en uit die wolk klonk een stem: 'Dit is mijn Zoon, de Welbeminde, in wie Ik mijn behagen heb gesteld; luistert naar Hem.' Op het horen daarvan wierpen de leerlingen zich ter aarde neer, aangegrepen door een hevige vrees. Maar Jezus kwam naar hen toe, raakte hen aan en zei: 'Staat op en weest niet bang.' Toen zij hun ogen opsloegen zagen zij niemand meer dan alleen Jezus. Onder het afdalen van de berg gelastte Jezus hun: 'Spreekt met niemand over wat ge hebt aanschouwd, voordat de Mensenzoon uit de doden is opgestaan. Toen stelden de leerlingen Hem de vraag: 'Waarom zeggen de Schriftgeleerden toch dat eerst Elia moet komen?' Hij gaf hun ten antwoord: 'Inderdaad, Elia zal komen om alles te herstellen. Ik zeg u zelfs: Elia is reeds gekomen, maar zij hebben hem niet erkend, doch naar willekeur met hem gehandeld, zoals ook de Mensenzoon van hen te lijden zal hebben.' Nu begrepen de leerlingen dat hij hun over Johannes de Doper gesproken had.